

TELEGRAFUL ROMÂN

Nr. 71. ANUL XIII.

Sabiuu, in 9/21 Septembrie. 1865.

Telegrafulu ese de doua ori pe septemau: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiuu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiuu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Intempinarea Ilustritatiei Sele Preasantitului Domnu Episcopu diecesanu, Ioann Popasu.

Caransebesiu, in 25 Augustu.

(Continuare si capetu din nr. premergatoriu.)

Sub hubuitulu tréscuriloru, tragerea campaneloru la s. bisericici si resunete de „Sa traiésca!“ cu calarime fórte numerosa de Români granicieri imbracati in vestminte serbatoresci, pe cai alesi, dintre cari doi mai de frunte erau conducatori, eara unulu in vestminte moderne nationale române pe lângã trasur'a Ilustritatiei Sele de partea drepta, si Aram-Basi'a Seresaniloru in parada cu decoratiuni pe peptulu seu militarescu dea stâng'a, se pasí mai departe spre loculu resiedintiei. La marginea orasiului era unu arcu radica cu inscrierea: „Bine ni-ai venitu!“ si calea tota presarata cu earba verde si flori, tivita cu tersi verdi pâna in piatia, bisericica si pâna la edificinlu destinatu spre locuintia Dlui Episcopu. Altu arcu triumfalu pomposu cu inscriptiunea: „Spre a nostra mare bucuria“ — de drepta si de stâng'a cu portale mai mici infrumsetia intre doue case unghiulu intratei la piatia, unde naintea crucei se afla unu cortu din ramuri de bradi cu flori diferite fórte frumosu construitu sub ingrijirea celui mai zelosu cetatianu românu si negociatoriu, cu unu altariu, pe carele steteau ornatele archiereseci pregatite, si cu unu publicu de tote nationile si confessiunile fórte numerosu. In mijloculu piatiei fu Il. Sea intempinatu mai antaiu decâtã c. r. Colonelu alu regimentulu romano-banaticu cu intregulu corpu oficirescu prin unu cuventu de bunavenire in limb'a germana, pe lângã care i se immanuã totodata si nalt'a diploma asiadiata intr'o siatula, carea a fostu dela inaltulu ministeriu trimisa spre a i se predã indata la sosirea Preasantiei Sele. Respundiendu M. S. Dlui Colonelu totu in limb'a germana si descoperi prin cuvinte oratorice stim'a catra corpulu oficirescu si armata imperatésca, si-si marturisi credinti'a neclatita si omagial'a supunere pâna la mórte catra Maiestatea Sea preagratiusulu Imperatu si nalt'a casa imperatésca. Dupa acést'a lu felicitara alesii din partea comunei bisericesci rom. catolice cu Preareverendulu loru Domnu Decanu in frunte, si apoi si alesii comunei cultulu israiltenescu; unor'a si altor'a le respunse M. S. amesuratu cuventarei loru in limb'a germana. Preotimea din protopopiatulu Caransebesiului, Lugosiului si alu Mehadie, cu dd. Protopopi in frunte, au formatu de aci spaliru pâna la cortu in vestminte bisericesci dimpreuna cu 24 fetitie imbracate in albu; printre cari Preasantia Sea D. Episcopu sub nefinite resunete de: „Sa traiésca!“ purcese spre a se imbracã iu ornatele archiereseci, si asiã se formã de aici mai departe o processiune imposita cu faclii aprinse si flãmure bisericesci, catu deodata se insufleti totu poporulu de o santienia si evlavia nespusa; corulu cantaretiloru intona tropariulu chramului, si processiunea purcese cu Archiereulu spre bisericica. Casele dealungulu erau ornate cu stindarde nationale si imperatésce, la ferestrii aterneau feluri de covóre infrumsetiate cu cununi si lantiuri de flori, si sexulu frumosu in semnu de veneratiune si bucuria arunca buchete de flori asupr'a inaltu veneratulu loru Archipastoriu, pe candu fetitiile cele in albu imbracate i preserau la totu pasiulu floricele din corfe, si campanele si tréscurile resunau din tote partile.

La intrarea in bisericica tinu P. C. Sea D. Vicariu din Caransebesiu unu cuventu, la alu carui sfersitu pofli pre Preasantia Sea a pasí in launtrulu s. bisericici si a o priimi sub scutulu Seu Archierescu, cá pre un'a ce dela provedintia i e concediuta spre a o carmuí spre fericirea vremelnica si vecinica a fiiloru Sei sufletesci. Intrandu Il. Sea in bisericica, du pace saruta s. icone si si facu rugaciunea in mijlocu, se asiadia binecuventandu poporulu in scaunulu Archierescu, desfatandu-se sub decursulu servitiului ddiescu cu privirea tem-

plei scobite din lemmu, aurita, si a picturici; eara poporulu se indulcia cu privirea spre stralucit'a fatia a antaiulu Episcopu românu. Cu finitulu indatinatulu serviciu ddiescu pontificantele Preareverendulu domnu protopresbiteru alu Oravitiei au felicitatu in numele diecesei intregi pre Ilustritatea Sea, desfasurandu in acelu cuventu, cumca bucuria toturor'a e nespusa de mare, si nici póte cu cuvinte a o descrie. — Nalpreasantia Sea inasa, cu o voce plina si secura, incepu a cuventã in intiesulu mai lamuritu alu religiunei nostre dreptmaritóre, dicendu: „Acést'a este diu'a, in carea sa ne bucurãmu si veselimu in tr'ens'a.“ Espunendu apoi caus'a bucuriei acesteia, ceea ce avemu mai vertosu gratiei Maiestatii Sele preabunulu nostru Imperatu sa o multiamimu, enumerã asuprelele, ce avu sa suferu s. nostra bisericica româna in timpurile trecute sub strainii, cari au impedeatu cumplitu pre Romãnulu ortodoxu in desvoltarea lui religiunara, morala si intelectuala, si cari au adusu nespusa paguba chiaru si in starea lui materiala, ca barbatii bisericiei nostre române ortodoxe preoti si mireni umblau persecutati, departati dela ori ce binefacere, lipsiti de pânea de tote dílele, siliti de a-si parasi patri'a si a luã lumea in capu, si pentru ce? Pentruca ei se siliãu a departã fatal'a pedeca, ce se intinsese in calea bisericiei si a natiunei nostre cá unu munte gigantic, si pentruca ei cautau sa lumineze mintea si sa nobilizeze inim'a coreligiunariloru sei români. „Drepta este asiadara bucuria, ce se manifestéza astadi cu lacrimel pe ochi, cáci astadi vedeti dorintiele cele mai ferbinti implinite, ce de atâtea vécri le-ati nutritu, vedeti orasiulu, pe care-lu despoias nedreptatea timpuriloru de celu mai pretiosu odoru alu seu, inzestrandu-se iarasi cu unu scaunu Archierescu.“ Mai departe aminti de pretiula, care se cuvine Romãnulu a-lu pune de acum inainte pe institutelu de crescere si invetiamentu, pe scóle, cáci fára scóle, dice, nu póte fi venitoriulu Romãnulu fericu s. a. Cuventulu acést'a facu mare impressiune asupr'a toturor ascultatoriloru si tresari inimele multora, cáci din acést'a e invederatu, cumca Ilustritatea Sea cunoște preabine ostãrile dupa cultura ale banatieniloru Români, si are o vointia tare de a lucrã cu sinceritate pentru a ne aduce si bisericica si scólele la infflorire, dar la tote acesteã provóca neincetatu conlucrarea din respoteri a preotimei si cu deosebire a Protopopiloru Sei.

Totu poporulu cu intregulu corpu oficirescu si preotime petrecura iarasi sub processiune pre Ilustritatea Sea pâna la locuintia-i, si dupa acést'a binevoi a priimi in corpore autoritatile militari si tote clasele de cetatieni de tote confessiunile si nationalitatea.

Ser'a s'a iluminatu in onórea preaveneratulu Archipastoriu totu orasiulu, flãmure nationale si imperatésce, transparente felurite nu lipsiau, precum fu unulu mai de insemnatare cu insigniile episcopesci si cu inscriptiunea „Ioanne, Archipastorule bune! deschide turmei calea luminãrei“ la cas'a acelu cetatianu, carele suferindu multe pentru natiune din partea persecutoriloru de pâna acum, nu-si promite alt'a dela tote cele ce se facu pentru Români, decâtã prosperarea in cultura si civilizatiune mai vertosa a clerulu românu. Earã capel'a militara si unu conductu de facile aprinse concentrandu-se la s. bisericica porni sub intonarea pieseloru române spre resiedinti'a episcopésca. Acoló domnulu negociatoriu si antiste comunale Ioann Peti'a spuse I. S. in numele Caransebesieniloru unu cuventu de felicitare mai pe largu, in care desfasura bucuria cea mare, ce au produs'o in pepturile loru actulu maiestaticu din 6 Iuliu a. c. si ca suntu asiã de fericiti a fi capetatu in preasantia persóna a Il. S. pre barbatulu doritorulu, pre acelu conducatoriu intieptu alu venitoriulu loru, carele va scapã dieces'a din starea eii cea anormala, in carea o cufundasera impregiurãrile vitrige ale timpuriloru trecute; si rosti recunoscinti'a cátra Maiestatea Sea preainduratulu Imperatu Franciscu Iosifu I. si cátra tota nalt'a casa domnitóre, cáci S'au induratu preagratius a

pune și națiunea română, cea până acum intru toate credincioasă preanaltului tron, în linia egală cu celelalte națiuni și religii conlocuitoare din marele imperiu austriac. Incredința pre Ilustr. Sea în numele conaționalilor sei, cumca ei din timpuri străvechi fiindu îndatinati la ori ce sacrificiu pentru s. loru biserică, pentru imperatul și națiune, voru remană și de acum înainte credincioși tradițiilor acelor'a, și cumca ei cunoscându misiunea cea grea a Ilustrității Sele totdeună și sub ori ce impregiurări pelânga cea mai mare resignatiune de sine lu voru sprijini; și încheiă cu de trei ori: „Să traiesci înaltupreasantite Domnule Archipastoru alu nostru, preaiubitu Episcopu diecesanu!“ — Resunetulu cuvintelor acestor'a nu voiă să iee capetu.

La aceste urări de fericire multiamă Preasantia Sea cu urmatorele cuvinte: „Ve multiamescu ferbinte pentru urările, ce suntu incredințate, ca mi le-ati facutu din inim'a cea mai curată. Pregatirile cele pompoze, ostenețele și spesele, ce au facutu scump'a mea comuna Caransebesiu pentru primirea mea, suntu semne invederate, ca ea întielege preabine puseciunea eii, ca ea e însufletită și petrunsa de simțimentulu religiosității, moralității și alu culturii. De aceea mai repetu încă odată, ca eu amu venitu în mijloculu DVostre cu o vointia tare și evlaviōsă, cu o inimă plină de dragoste, de incredere și de otaririle cele mai sante. Ve potu dara incredințā, ca înalt'a chiamare, la carea m'au alesu nemarginit'a bunatate a lui Ddieu și gratia Maiestății Sele preabunului Imperatu și Rege Apostolicu, mi jace adencu la inimă intru tota marimea eii, voi conlucră din toate puterile pentru că să se implinēscă pe câtu se pōte trebuințele, cerințele și dorințele cele drepte ale bisericii și națiunii noastre, voi starui neincetatu, că să nantezu pacea, bunantielegerea și armonia între toate națiunile și confesiunile ale acestui orasiu și întregii mele eparchii. Să nu uitămu însă Dloru, ea Ddieu da totu darulu și bunatatea; fia dar binecuventatu numele Domnului Domnedieului nostru de acum și până în vécu. Și fiindca dupa Domnedieulu avem de a multiamă Maiestății Sele cavaleresculu nostru Imperatu pentru restituirea Metropolei și reinvierea acestei eparchii române a Caransebesiului, asiă să strigămu din adenculu inimii: Maiestatea Sea Imperatulu, Imperatēs'a Elisabet'a, Serenitatea Sea urmatoriulu tronului Rudolfu să traiescă, să traiescă, să traiescă! — Nimenea nu se indoiesce, ca stîlpulu celu mai tare și neclatitu alu tronului este armat'a; asiă dara gloriōs'a și neinvigibil'a armata a noastră austriacă să traiescă! Patri'a bine se asemēna cu o muma, carea chranesce, îngrijesce și păintēza cultur'a fiiloru sei; deci scump'a noastră patria Ungari'a, în alu cărei sinu petrecemu viētia buna și fericita, să traiescă!“ După acestea se naltiară urări de fericire și viētia îndelungată pentru Escellentia Sea Înaltupreasantitulu Domnu Archiepiscopu și Metropolitulu alu Româniloru Andreiu Baronu de Siagun'a; pentru Ilustritatea Sea Domnulu Episcopu alu Aradulu Procopiu Ivacicovicu și d. Andreiu de Mocioni; pentru inteligințā română mirēna și bisericēscă, și în fine pentru locuitorii Caransebesieni. La toate acestea poporulu celu numerosu adunatu strigă cu invapaiere: Să traiescă! și band'a militară petreceă chiotele de bucuria ale poporulu cu îndatinatele tonuri; eara la amintirea numelui Maiestăților Sele și a Serenissimului principe Rudolfu cantă tinerimea cu poporulu întregu cu capetele descoperite imnulu popularu. În fine formă tinerimea scolară și capel'a unu rendu și sub conducerea dlui invetiatoru din locu se intonară versuri de cântări ocazionale spre laud'a și felicitarea Înaltupreasantitulu Domnu Episcopu, și conductulu plecā pe strade mai departe spre a încheiă bucuria din dnu'ă acēs't'a prin unu cuventu de multiamire și recunscințā și cătra domnulu Colonelu alu regimentulu, carele la toate au fostu sprijinulu mai eclatantu alu tuturor dorințelor noastre celoru juste.

Dupa serenada la 6 ore sēr'a se dete din partea cetățienilor mai de frunte unu banchetu stralucitu la „pomulu verde“ în onōrea Preasantiei Sele domnulu Episcopu, luandu parte atātu corpulu ofierescu, câtu și preotimea cu cei mai alesii din comunitate dintre romano-catolici cu domnii preoti ai loru în frunte, și și israeliti. Ilustritatea Sea binevoi pelânga toate fatigele calatoriei a onorā banchetulu cu presentia Sea, fiindu la acēs't'a poftitu prin o deputatiune alēsa dintre cetățieni, și petrecu cu placere și voiă deosebită până spre mediulu nopții. Nici la acēsta masă splendidă nu lipsiră toatele cuviniōse, ce le aduse M. S. în limb'a română pentru Maiestate și pentru gloriōs'a armata austriacă, pecandu preareverendulu domnulu parochu romano-catolicu din Slatin'a radicā pocalulu în numele coreligionarilor și conaționalilor sei spre fericit'a sanetate a Ilustrității Sele iarasi în limb'a română. Amicabilitatea, sinceritatea și imbratiosiarea fratiēscă fu spiritulu supravigitoriu alu petrecerei acesteia, încātu du-

pa plecarea P. S. S. multi dintre meseni și petrecura și mai departe.

Din faptele acestea pōte ori și cine cunōsce din destulu, cumca granitierii știu apretiu fōrte castigulu celu mare, ce isvoresce pentru dulcea și s. biserică română națională prin restituirea diecesei Caransebesiului, și cumca densii, miscati de apretierea acēs't'a, totdeună voru cautā a pastrā cu scumpatate renumele loru celu nepatatu de Români statornici și neclatinati în credințā cătra legea loru ortodoxă, cătra Imperatulu și națiune.

S a b i i u în 8/20 Septembrie. Prin p. n. resoluțiune din 7 Septembrie a. c. Esc. Sea, Baronulu Franciscu K e m é n y, este numitu presiedinte alu fiitōrei diete transsilvane. — Precum se aude, fiitorulu redactoru alu foii germane de aici „Herm. Ztg.“ etc. va fi Consiliarulu de tribunalulu superioru de aici, deputatulu dietalu și imperialu, d. Mich. B i n d e r. —

C l u s i u 1 Septembrie. De multu nu V'amu scrisu despre cele ce se petrecu aicea. Dupace Guvernulu fu mai bine de doi ani impartitu în Sabiiu și Clusiu, partea, ce erā în Sabiiu, veni iarasi la Clusiu. Escellentia Sea D. Guvernatoru sōsi aicea Joi nōptea în 26 Augustu. Vineri primă comun'a orasiēscă și magistratulu, cu care ocaziune primariulu orasiului lu salutā în limb'a magiara, la care D. Guvernatoru respuse totu în acea limbă. Tāmbata se representā Guvernulu cu Esactoratulu provincialu în sala de siedintie a Guvernului Escellentiei Sele, fiindu condusu de D. V. Presiedinte Groisz. La trecerea D. Guvernatoru prin ambitulu celu spatiosu alu Guvernului, facendu ampoiātii spaliēru, lu primira cu „Eljen!“ În sala lu salutā D. Vicepresiedinte în limb'a magiara, la care D. Guvernatoru respuse în cea germană: ca-i pare bine, ca vede iarasi adunatu Guvernulu la unu locu, spre usurarea serviciulu, apoi recomanda o indoita diligințā ampoiātiloru, pentruca impregiurările tempului suntu silitōre și ceru o indoita activitate. Dupace esira cei nechiamati, se incepū siedintia, cu citirea decretelor ampoiātiloru celoru repusi, schimbati și nou denumiti, apoi pentru propunerea regalistoru la diet'a venitōre. Luni se sunā ca va fi siedintia plenaria pentru citirea decretulu, ce atinge conchiamarea dietei, dar nu știu din ce cauza se amanā pe Marti.

Eri dara se citi și acelu Decretu, care e scrisu în trei limbi și pōte ca lu veti avē până acum'a: (Publicatu în nr. 70. Red.) Diet'a se conchiamă pe diu'a onomastica „a reginei“, adeca pe 19 Novembre c. n. în Clusiu pe bas'a art. XI din anulu 1791; cu acea deosebire, ca și cetățile sasesci și Fogarasiulu precum și districtulu Nasendului au să tramita deputati. Acum s'a renduitu o comisiune, care să lucre cele de lipsa pentru alegeri; se dice, ca se va pōfti și comitele sasescu să escrie alegerile de lipsa în sasime. La citirea Decretulu au fostu fatia din Consiliarii cei repusi: dd. Alexiu Nagy și Baronulu Bornemiss'a. Dintre Români numai D. Buteanu, care a depusu atunci și juramentulu în caalitatea sea cea nouă.

Omulu aru fi aseptatu, că Magiarii să salte de bucuria, ca li s'au implinitu dorulu, avendu diet'a acēs't'a, care e numai ad hoc, să se ocupe numai și numai cu art. de lege din 48 despre uniunea cu Ungari'a; însă departe, fetiele, deca nu ne insiēla esteriorulu, suntu posomorite, ba potemu dice îngrijate, strasaltările obicinuite ale Magiiloru au peritu, au inceputu și cetățienii a se apropiā de militā, cu carea până acum'a nu voiău să si faca de lucru, ba ce e mai multu, la representarea Guvernului erau și ampoiātii imbracati în fracuri, fără să fia batutu cui va la ochi. Români nu vreau să scia de alegeri nōne, ci dicu, ca ei au deputatii loru, pre cari Maiestatea Sea nu i-a deslegatu de apromisiunea facuta în diet'a din Sabiiu; ba aicea se vorbesce, ca Districtulu Fagarasiului aru fi facutu unu protestu incoatr'a dietei conchiamande și aru fi rogatu pre D. Capitanu supremu, Cav. de Puscariu, să-lu duca Imperatulu. — Dorerea ampoiātiloru e mare, căci s'a latitu faim'a, ca D. Vicepresiedinte Groisz, care cu afabilitatea sea a știutu castigā inimelē tuturor'a, se va stramutā la Vienn'a. Noi i urāmu și acolo cea mai dorita sanetate, și deca stramutarea lui se face în favōrea serviciulu, atunci ne vomu bucurā, eara de e numai din cauza, că să nu fia aicea, atunci intr'adeveru aru fi de tenguitu perderea unu barbatu demnu de tota stim'a, a unu ampoiātu credinciosu Maiestatei Sele, patriei și serviciulu seu, a unu amicu alu adeverulu, a unu stimatoru alu naționalitātiloru și confesiuniloru tuturoru din patria. — Despre regalisti se vorbesce, ca voru fi toti acei'a, cari mai suntu în viētia din anulu 1848, apoi cari dupa posturile, ce le ocupa, suntu chiamati a fi regalisti, mai pre urma și cei din 1863! —

Lumea și sparge capetele, ca ce a facutu D. Mitropolitulu

greco-resariteniu la Vienn'a, și de ce s'au întorsu asiá curenđu acasa? Firesce ca nu lipsescu și scornituri de totu felulu, cá sa afe caus'a întórcerei ceii grabnice.— Multi se mira, ca „Herm. Ztg.“ au incetatu cu totulu de unu tempu incóce a se ocupá cu politic'a, adeca a mai dá articuli caustici, și și despre acést'a afla cause indestulítore.— Se aude, ca Comitete sasescu va conchiamá Universitatea sasésca, cá sa se intieléga despre pasii, ce au de a-i face in privinti'a dietei, cá sa fia in armonica intielegere; toti credu, ca Sasii nu voru tramite deputati la dieta, necunoscendu inca memorandumu, ce se crede, ca l'a datu densulu Imperatului.

Din Ungari'a se scrie foii vienesse „N. Frdbl.“, ca de curendu Colomanu Tisza a facutu o visita lui Franciscu Deák la Pusztá Sz. László, cu care ocaziune cei doi corifei magiari sa se fia intielesu între sine, cá sa tramita cáti-va membri mai distinsi ai dietei ungare din 1861. in Transsilvani'a, spre a observá miscările la alegeri și a agitá in interesu magiaru. Acea fóia adauge, ce agitátuni magiare nu voru lipsí, pecandu ca Metropolitulu Siagun'a i s'a datu in Vienn'a svatulu, a se ferí de ori ce agitátune.—

Varietáti și noutáti de di.

DD. Dimitriu Bolintineanu și Alexandru Papiu Ilarianu, precum spune „Concordi'a“, au trecut in 3/15 Septembrie prin Pest'a.—

(Music'a instrumentala la cultulu domnediescu.) Intr'unulu din sinódele bisericei scotice se venturá între altele și întrebarea: ca óre este cu scopu music'a instrumentala in biserică? și unulu dintre cei mai distinsi barbati ai bisericei díse in cuventarea sea, ca e mai pecatu a'n-trebuintiá la cultulu domnediescu instrumente musicale.— Parerea lui se adoptá din partea sinodului, și astfelu chiaru și eschiderea organeloru se hotári cu 313 fatia cu 33 voturi. Precum se vede dar, biseric'a scotica (protestantica) și 'n privinti'a acést'a, cá 'ntr'a mai multoru altoru datine, se apropia de biseric'a primitiva orientala.—

Nrulu 10 alu „Famili'e“ dto 5/17 Septembrie cuprinde urmatórele: Portretulu și biografi'a lui Fr. Liszt.— Pastorulu, de H. Granda.— Mai bine mórtá, de I. Somesianu.— Esecutarea oratoriulu lui Liszt (ilustratiune).— Biografi'a lui Georgiu Lazaru, cernicuta de Georgiu Baritiu.— Cuventu alu lui Lazaru.— Suveneri și impressiuni de caleteria, de Aaronu Densianu.— Columb'a.— Modelu de brodaria pentru batiste.— Ce e nou?— Literatura.— Gacitura de siacu.— Post'a redactiunei.— Pe invelítore: Corespundintie din Abrudu, Lugosiu și Bai'a-mare.— Numele prenumerantiloru.— Din strainetate.— Diuariulu gradinariloru.—

(Inventiune noua.) Unu cetatianu italianu din Florenti'a, anume Augustinu Borghi, au inventatu o procedura chemica, prin carea tóte materiile— lemne, pânsa, hartia, ba chiaru și prafu de pusca— le póte face neardibile.—

Principatele române unite.

Raportulu nostru de astadi asupr'a lucruriloru din Romani'a are sa cuprinda dóne acte de cea mai mare insemnatate. Unulu e: ca Domnitorulu prin proclamatiunea sea dto 30 Augustu dete amnestia generala tuturoru celoru complicati in evenimintele din 3/15 Augustu, alu doilea celu atinsu inca in ar. din urma, ca adeca cu 1 Septembrie intrá in activitate legea, pentru instructiunea (invetiamentulu) obligatória și gratuita in tóta estinderea Romani'e.

Domnitorulu aduse la cunoscinti'a tieriei generós'a sea hotarire prin urmatórea proclamatiune:

Romániloru, tristele evenimente petrecute in lips'a Mea M'au petruncu de o durerós'a impressiune. Dara si astadata poporulu románu a probatu, ca scie a se ferí de uneltiri culpabili.

Démn'a și liniscit'a atitudine a tieriei întregi, și in asta impregiurare este cea mai viua reprobare a celoru petrecute.

Servésca de lectiune reprobarea tieriei! Veda-se inca odata, ca ori ce incercare de a resturná institutiunile tieriei, nu va gasi nici unu spriginu in inimel' vóstre.

Romániloru, tare de increderea vóstra, tare de inchizisiuirea, ce din nou ati datu viitorulu, prin intielépt'a vóstra portare, Eu, in asta di acordu o deplina amnestia celoru urmáriti pentru delict' politice.

ALESSANDRU IOANN.

N. Cretulescu. Florescu. N. Balanescu. D. Cariagdi. Manu.

Cu privire la legea pentru scóle, ministrulu culteloru și instructiunei publice, d. Cariagdi, emise unu cerculariu cátra P. S. S. Loru Metropolitii și Episcopii tieriei, și altulu cátra satenii románi,— acte destulu de insemnate, pentru de

a fi cunoscute și publiculu nostru, cá nisce atestate imbucurátore, ca Romani'a, ori preste câte pedeci are a calcă, totusi inaintéza necurmatu pe celea progressulu.

Eata cerculariulu cátra Archipastorii tieriei:

Preasantíte, religiunea nóstra strabuna a fostu in trecutulu scutulu romanismulu și erá scutu alu nationalitáti: cáci, din scutulu acelei religiuni isvorá asupr'a eii lumin'a și adeverulu.

La pastorii sufletesci ai natíunei și astadi ceremu concursu pentru luminarea natíunei. In díu'a de 1 Septembrie intrá in lucrare nóu'a lege scolara cu marele principiu alu obligatiunei instructiunei primarie. Punemu acestu principiu mantuitoriu sub umbrirea bisericei stramosiesci.

Radicati, Preasánte, vocea amvonei pentru esphcarea lui. Puneti a se face rogaciuni in tóta Eparchi'a Présantiei Vóstre pentru prosperitatea instructiunei publice. Ordonati clerulu sa indemne pre sateni, mai alesu, a-si tramite copiii la scóla, cáci glori'a religiunei va stá in isbánd'a luminei, și salvarea patriei române nu este decátu cu acésta conditiune.

Dorimu imbunatatíri cu totii: Scóle și iara scóle! lumina și iara lumina! și imbunetatírea este asigurata, și este asigurata sórtea romanismulu.

Scólele in trecutulu se tineau in pridvórele bisericeiloru nóstre.

Faceti dara, Preasánte, prin influinti'a salutaria, ce Ve da sânt'a nóstra religiune, cá si pe viitoriu, scól'a sa fia predvorulu bisericei române și ambele intrarea sigura la templulu bunulu, alu adeverulu, alu frumosulu și alu romanismulu.

Priimiti etc.

Ministru D. Cariagdi.

Eac' celu cátra sateni e acést'a:

Sateniloru, díce o vorba vechia, ca cine n'are ochi, in grópa da. Suntu unii ómeni, fratiloru, cari au si ochi, și de grópa totu dau; pentru ca macaru ca cu ochii vedu gróp'a, ei ei nu se sciu ferí de a cadé in ea, ca mintea loru e intunecata și orbita. Si vai de omulu cu mintea intunecata și orbita, ca nimic'a nu se alege, nici de densulu, nici de cas'a lui, nici de copilasii lui, nici de bucatele lui, nici de vit'a lui! Eará acél'a, carele vede nu numai cu ochii vederei, dara și cu ochii cei ascunsi și ascutiti ai mintii, in sporiu și in bine duce cas'a lui, copiii lui, bucatele lui și tóte ale lui.

Vreti óre fratiloru, sa fiti cá orbulu de minte, carele vede gróp'a și de ea nu se póte ferí? Scie bine Guvernulu prea Inaltulu Domnitoriu, ca voi nu vreti a fi asiá orbi, astadi maí alesu, candu brézd'a, ce trageți in ogoru e a vóstra, candu caminulu, la care adapostiti pre sotí'a și pre copilasii vostri, alu vostru și numai alu vostru este! Ce folosu, intr'adeveru, ca iubirea Mariei Sele v'au datu stapanirea preste ale vóstre, preste cas'a și ogorulu vostru, déca nu veti avé mintea și priceperea de a le pastrá și de a le sporí și a le ingrijí maí bine și a deprinde, mai alesu, și pre copiii vostri sa le ingrijésca, sa le sporésca și sa le iubésca!

Dara unde poteti voi a invetiá pre copiii vostritóte acéstea, déca nu la scóla? ca de aceea au facutu guvernulu scóle și va sa totu faca pe unde va mai fi lipsa de ele, cá sa 'nvetié fia-care a se rugá lui Domnedieu, cá bunu crestinu, și sa se deprinda a fi omu de omenia și sa scia sa ingrijésca cu minte neorbita de ale lui: de ogorulu, de bordeiulu, de vit'a sea; și sa scia cum sa si le pastreze și sa si le apere de cai rei și de totu reulu, și mai alesu, cá sa scia totu omulu, ca-i Románu și cátu de mare e tíer'a Románulu, și cátu este datoriu fia-care sa iubésca și sa-si puna tóta dragostea și viéti'a pentru tíer'a lui și pentru Domnitoriulu eii; ca déca tíer'a nu mai este, nici dreptate, nici bine nu mai póte fi nimenui, ca díce Románu: „De míl'a strainulu feresce Dómne și pre dusmanii mei!“

Sateniloru! Scólele se deschidu la 1 Septembrie in tóte pártile tieriei; grabiti dara cu totii de a tramite copilasii vostri la scóla, ca e spre binele loru și alu vostru și alu tieriei întregi; și apoi este acum'a și o lege, care díce otaritu, ca totu copilulu și tóta fetiti'a, de versta de 8—12 ani, numai decátu sa mérga la scóla. S'a facutu acésta lege, fratiloru, pentru ca a aflatu Mari'a Sea Voda, ca mai suntu unii sateni atátu de nepricepatori de binele loru și alu copilasiloru loru, de nu-si tramitu copilasii la scóla, macaru de-si este scóla chiaru in satulu loru. Apoi, de acum, asemenea dusmanii ai copiiloru loru, sa scia ca nu le mai este iertata asiá urmare; ca déca nu voru tramite copiii la scóla, legea díce otaritu: sa platésca strafu 20 de parale pe di de lipsa la scóla, la cutí'a satulu.

De aceea eu vestescu totutoru sateniloru cele ce díce legea; și sum siguru, ca cu totii dela olalta, cá bunu crestini și cá bunu Románi, veti tramite baietii și fetele vóstre la scóla, și asiá nu voru trece multi ani și nu va mai remané in tíer'a romanésca nimenui, care sa nu scia citi si scrie și a-si grijí cu minte neorbita de trebile lui, sa-si sporésca cele bune, eara maí presusu de tóte nu va mai remané nimenui, care sa nu-si iubésca tíer'a lui și pre Domnitorulu, și sa fia asiá 5,000,000

de suflète totu intr'un'a și intr'unu gându. Atunci nu va trece mai multă nici prin cugetulu dusmanului țierei, ca va mai poté navalî, pradă și robî pre Românu în țier'a lui că în o țiera pustia!

La scôla dara, toti copiii, baieti și baiete, ca asiă dîce legea; și numai dela scôla e mantuire!

Ministru C a r i a g d i.—

Dupa unu telegramu alu foiloru vienesi, Principele nu numai aru fi datu amnestia tuturor celor compromisi la cravalulu din 3 Augustu, ci aru fi aplicadatu și o summa de 5000 lei pentru cei ce au cadîutu jertfa revoltei, și respective pentru remasiu lor.

Prospectu politicu.

Politic'a cea mare européna, se vede, ca încă nu si-a terminatu feriele de véra; căci lucrările ei sunt neînsemnate atât în privința multimei, cât și a calității. Noi le vom însiră în estrasu scurtu în cele următoare:

Despagubirea Austriei pentru cederea Lauenburg-ului (precum se știe 2½ mill. taleri daneșeci) sa fie și urmatu, și încă din casset'a privata a regelui Prussiei, care prin această ofertă din partea sa fără 'ndoieala a voitu sa 'ncungiuere conflictulu cu constituțiunea țierei, în întielesulu cărei'a ori ce espense ale statulu trebuie sa fie încuviintiate de camera.

Cu privire totu la ducatele Elbane, generalulu austriacu Baronu Gablenz a sositu în Holstein și îndată a și emisă cătra locuitoru o proclamatiune, în carea-i provôca, a pastră și în venitoriu moderatiunea și întiepleciunea, ce-i caracteriseza, promitiendu-le totdeodata, ca la administratiunea ducatulu, de-si nu poté urmă vre-o politica decidătoare, totusi va caula cu totu deadinsulu la îmbunătățirea materiala și spirituala a poporulu, și se va folosi în mesura deosebita de fiii patriei lor. Guvernulu austriacu de acolo si-a luat numirea: Regimulu de țiera alu ducatulu Holstein.

În Franci'a a reposatu în noptea din 10 spre 11 Septembrie c. n. generalulu Lamoriciere, cunoscutu din anii trecuti că generalu papalu. — În 11 Septembrie a urmatu întâlnirea familielor imperatesci a Franciei și regesci a Spaniei. Vre-unu rezultat alu acestei întâlniri liresce nu se vede în publicu; dar tôte diuariele scriu, ca convenirea s'au facutu cu cea mai mare pompa din amendouă părțile. — Unu telegramu spune, ca după „Monitorulu“ din 13 Septembrie, poterile (care?) aru fi încheiatu o convintiune, privitoare la navigatiunea la gurile Dunarei.

În Greci'a se pare ca iar se pregătesce o catastrofa nefericita de resturnare. Un'a după alt'a sa se fie descoperitu în ceste din urma trei conjuratiuni; dar poterea regelui e prea mica, decâtu sa pôta lucră cu energia incontr'a acestoru complete, cu tôte ca urdătorii lor i sunt cunoscuti.

În fine se spune și o fama privitoare la statulu nostru austriacu, carea aru fi, ca ministrulu nostru de esterne, contele Mensdorff, are de cugetu a se retrage cătu mai curendu dela postulu seu.

Insemnare

despre summ'a baniloru adunati din bunavointia dela bineșimțitorii crestini gr. or. din dieces'a Caransebesiului pentru castigarea odoreloru episcopesci ale noului Episcopu.

Din Comun'a Straj'a

Dela biserică și comunitate 11 f. 20 xr. Stefanu Popoviciu Parochu și Cons. Assesoru 5 f., Iosifu Pop'a Negotiatoriu 2 f., Ecaterin'a Pop'a Soti'a lui. 1 f., Alessandru Bufanu Docinte 1., Nicolae Bug'a Jude 1 f., George Tivigu Antiste 1 f., Paraschivu Issacu Antiste 1 f., Lazaru Barbulo Epitropu 50 xr. Parascevu Licaretiu graniceri 1 f., Ioann Poporanu Slujitoru bisericeii 50 f., Dimitru Nicolaieviciu graniceriu 40 xr. Lazaru Tivigu Scolariu 20 xr. Dimitru Verlanu graniceriu 40 xr., Ioann Munteanu graniceriu 50 xr. Dumitru Baiasiu gran. 40 xr. Angilet'a Capriti'a gran. 50 xr. Vasilie Buda gran. 40 xr. Summ'a 28 fl.

Din Comun'a Petruvasila.

Avraamu Murgu Preotu 2 f., Pavelu Borc'a Parochu 2 f., Nicolae Raichiu primu locotenentu 1 f., Ales'a Davidu Antistu supremu 1 f., Iosifu Manghiu docentu 1 f., Stefanu Davidoviciu Antistu 1 f., Mareo Lolihu negutiatoriu 1 f., Trifonu Schebelgiu negotiati. 1 f. Summ'a 10 fl.

Din Protopopiatulu Lugosiului:

Comun'e bisericesca gr. o. din Lugosiu 500 f., Comun'a bis. gr. or. din Silh'a 20 f., Comun'a bis. gr. or. din Saculu 20 f., Comun'a bis. gr. or. din Govosdi'a 20 f., Comun'a bis. gr. or. din Ien'a 6 f., Comun'a bis. gr. or. din Ceresiu-Temesiu 12 f., Comun'a bis. gr. or. din Sidiór'a 25 f., Comun'a bis. gr. or. din Lugosiulu 20 f., Comun'a bis. gr. or. din Satulu-micu 20 f., Comun'a bis. gr. or. din Criciov'a 40 f., Comun'a bis. gr. or. din Hezeresiu 5 f., Comun'a bis. gr. or. din Tapi'a 12 f., Comun'a bis. gr. or. din Harmadi'a 6 f., Comun'a bis. gr. or. din Olosiagu 8 f., Comun'a bis. gr. or. din Honorisiu 4 f., Comun'a bis. gr. or. din Bolduru 16 f., Comun'a bis. din Sacosiu 10 f., 18 xr. Comun'a bis. gr. or. din Furducu 2 f., Comun'a bis. gr. or. din Senersigu 6 f., Magnif. d. Atanasiu Ratz de Ca-

ransebesiu Vice Comite Lugosiu 20 f., Alessandru de Atanasieviciu Advocatu 30 f., Constantinu Radulescu Adv. 20 f., Dr. Aureliu Maniu 25 f., Iulianu Ianculescu preceptoru Comit. 25 f., Constantinu Gic'a proprietariu de Dejanfalv'a s. a. 20 f., Philipu Pascu Proto-fiscalu 10 f., Constantinu Udrea negutiatoriu și curatoriu I. s. bis. 20 f., Ioann Pavelu Senatoru 5 f., Ioann Panaiotu negutiatoriu 2 f., Demetriu Popovitia 5 f., Vasiliu Stoianu Jude primariu 25 f., Vasilie Raduloviciu negutiatoriu din Biserica-alba 100 f., Prin d. Parochu și Administratoru Iosifu Tepmea, s'au adunatu Lugosiu 1 f., Ioann Brandusiu post'a din Chizeteu 12 f., Nicolae Popoviciu barbaru 40 xr., Ioann Glavanu Croitoriu 1 f., Iosifu Fogarasiu proprietariu 2 f., Pavelu Micliciu Fauru 40 xr., Ioann Lupu economu 1 f., Stefanu Sbaganu 50 xr., Ioann Ieti'a Olarin 40 xr., Dimitriu Mondiriu economu Lugosiu 20 xr., Amali'a Lipovanu invetiatorésa 1 f. 20 xr., Nicolae Andreiu economu 40 xr., Stefanu Lipovanu invetiatoriu 1 f., George Barbu Cojocariu 1 f., Dela cehulu onoratiiloru maistori cojocari 40 f., Dela onoratiu maistori barbiri 10 f., Prin d. Porochu Mateiu Ignea sau adunatu 1 f., Vasilie Malancoviciu diurnistu 80 xr., George Svaboda turtariu Lugosiu 2 f., Ioann Stefanig'a Controloriu 2 f., Iotia Lupu economu 50 xr., Ionnn Licker ferariu 50 xr., Din'a Mircu economu 40 xr., Constantinu Popoviciu cojocariu 50 xr., Constantinu Mateiu economu 20 xr., Nicolae Lipovanu economu 1 f., Ioann Condali negutiatoriu 1 f., Petru Vasi economu 50 xr., Dimitrie Vancea esactoru 50 xr., Constantinu Berariu Cismasiu 10 f., George Daminescu economu 50 xr., Dimitrie Popoviciu cismasiu 40 xr., Vasiliu Arjoc'a economu 50 xr., Vasiliu Groz'a 50 xr., Ioti'a Jurc'a micu 80 xr., Sofi'a Dicu nogutiatorésa 1 f., Nicolae Murariu economu 20 xr., Ilie Siuclea 20 xr., Ioann Tunciu 50 xr., Iosifu Lipovanu cojocariu 50 xr., Ioann Hertiegu possessoru 1 f., Constantinu Andreiu economu 50 xr., Georgiu Grozavescu 50 xr.

Summ'a 1149 f. 68 xr.

Nr. 33—3 CONCURSU.

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca de class'a a patr'a, dela scôla capitala din Branu, cu unu salariu anualu de 200 f. v. a., cuartiru și 4° de lemne,— spre ocuparea ei se deschide concursu pâna la 15 Septembrie a. c.

Concurentii, dela cari se cere, sa fie absolvatu celu putînu gimnasiulu inferioru, au sa înainteze cererile lor cu viinciosu instruate— la subscrisulu Scaunulu Protopopescu pâna la terminulu de susu.

Dela Scaunulu Protopopescu gr. or. alu Branului.

Z e r n e s c i, în 20 Augustu 1865.

I. M e t i a n u, Protopopu.

Nr. 35—3 Concursu.

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci din comuneloru gr. orient. din Protopopiatulu Turd'a superiôra,

a) Mesterhaz'a împreunata cu unu salariu anuale 120 fl. v. a., și cortelu liberu și lemne,

b) Polat'a împreunata cu unu salariu anuale 80 fl. v. a., și cortelu liberu și lemne,

c) File'a împreunata cu unu salariu anuale de 80 fl. v. a., cortelu și lemne,

d) Rip'a de josu împreunata cu unu salariu anuale de 125 fl. v. a. cortelu liberu și lemne,

e) Iabeni't'a împreunata cu unu salariu anuale 65 fl. v. a., cortelu liberu și lemne,

f) Hodacula Gurgiului împreunatu cu unu salariu anuale 32 fl. v. a., cortelu și lemne,

g) Nadasi'a româna împreunata cu unu salariu anuale de 24 fl. v. a., cortelu și lemne,

La care se deschide Concursu pâna la 15 Octobru st. v. cari aru dori de a ocupă vre-un'a dintre aceste statiuni invetiatoresci, pâna la suscitata di au a-si asterne concursele sele la subscrisulu, cuviinciosu timbrate.

a) Adeverintia de botezu, ca suntu de religiunea gr. res.

b) Adeverintia despre studiele absolvate,

c) Adeverintia despre portarea morala și politica, precum și adeverintia despre serviciulu de pâna acum.

Protopopiatulu și Inspectoratulul Distr. scolaru gr. res. alu tractulu Turd'a superiôra.

Idicelu în 21. Augustu 1865.

I o s i f u B r a n c o v e a n u
Protopopu și Inspectoru distr. scolare.

Ce-va de risu.

Au esitu de sub tipariu Brosiur'a intitulata „Calicululu Umoristicu“ și se afla de vendiare în tipografiulu Iosifu Drotleff, strad'a Macelariloru, nr. 6 în Sabiu. Doritorii a-si procură această brosiura sa binevoiesca a se adressă prin epistole francate la tipografi'a numita. Pretulu 60 xr. jumetate pentru fondulu juristiloru. — Nr. 36—2

Corespondentia:

P. R., Füzés-Sz. Petru Replic'a veti ave bunatate a o tramite la acelasi diuariu, unde a esitu acús'a, și numai la casu de neprimire la noi.— I. G. și D. A. în A. Cea mai cordiala multiamita. —